

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI KÖZLÖNY.

<p>Megjelenik a szünet kivételével havonként kétszer egy íven. Előfizetési ár egy évre 2 frt, fél évre 1 frt. Egyes szám ára 10 kr.</p>	<p>Szerkesztik: ERNYEI LAJOS és Dr. KOMLÓSSY FERENC. Kiadó laptulajdonos: ZELLIGER JÓZSEF.</p>	<p>Az előfizetések, valamint a lap szellemi részét illető közlemények a „Népnevelő” kiadói hivatalához Nagyszombat-ba küldendők.</p>
---	--	--

TARTALOM: A katolikus szövetkezés. Dr. Komlóssy Ferenc. — A vallás-erkölcsös nevelés. — Karcolatok az országos tanítói gyűlésről. Zelliger József. — Egyesületi mozgalmak. — Levelezés. — Irodalom és művészet. — Vegyes. — Szerkesztői üzenetek.

A nagyszombati vikariátus területén lakó róm. kath. tanítók egyesületének központi bizottsága f. é. okt. hó 25-én reggeli 10 órakor a nagyszombati tanítóképző intézet helyiségében gyűlést tart, melynek tárgysorozata következő:

1. Elnökjelentés a megalakult körökről.
2. Elméleti és gyakorlati tételek illetve pályakérdések kitűzése.
3. Irodalmi figyelő tag megválasztása.
4. Indítványok.

Az alapszabályok 29. §-a értelmében a központi bizottságot képezik:

- a) a Nagyszombat városi összes tagok,
- b) az egyesület főtisztviselői,
- c) a körök elnökei (tehát alelnökök is)
- d) a köröknek ide megválasztott két-két tagja.

Az elnökség.

A katolikus szövetkezés.

(Vége.)

Második hathatós eszköz az egyesülésre véleményünk szerint a kath. sajtó irodalom pártolása. Hogy mily hatalmasra nőtte fel magát a sajtó irodalom nálunk Magyarországon, elég rámutatnunk a liberális lapokra és a zsidó journalokra, melyek manap mindenféle megengedett és meg nem engedett eszközökkel, mondhatni az egész ország közvéleményét uralják s

melyektől a józan katolikus világ is megmétélyeztetett. Olesó pénzen kínálják áruikat, érdekesítően irnak, a mérget édes héjba borítják, melytől az olvasó közönség édes szendergésbe merül eleinte; de a mérget elterjed a testben, megmétélyezi azt minden iziben, szokásos táplálékká lesz s mint az opium ellankasztja, elfásítja a testet.

Ezen tünetek iszonyú módon jelentkeznek a kath. közönségnél s innen magyarázható a közöny, az elfásultság, melylyel katolikus ügyeink iránt viseltetünk. Annyira megszoktuk már a liberális és zsidó lapokból a szellemi tápot, hogy a kath. lapok unalmasoknak, érdek nélkülieknek tetszenek. Pedig mindaddig, a míg a kath. sajtó vissza nem hódítja közönségét, addig hiába harcolunk kath. ügyünk mellett. A kath. közönséget pedig visszahódítani vajmi nehéz. Katolikus napilapjaink szerkesztői nem kimélnek áldozatot, hogy lapjaikat érdekessé, sokoldaluvá tegyék és még többet tennének, ha az olvasó közönség nagyobb mérvben pártfogolná lapjaikat. De ez nem történik, mert az igények túlesigáztak, a vallásos szellem nem elégíti ki kedélyeiket; mert a vallásosság tüze nem melegíti azokat, sőt az elfogultság annyira megy sokaknál, hogy anélkül, hogy az ily lapok iránya és tartalmával megismerkednének, eleve elítélik és megvetik. Mintha az a zsidó journalista nagyobb talentum, nagyobb jellem volna! pedig csak az élel-

messége, szemtelensége nagyobb még a liberális lapokénál is.

És miképen állanak kath. irányu kisebb lapjaink? Ezeknek a sorsa ép oly szomorú. Ha van is olvasó közönségük, de nincsen rendes előfizetőjük, mert katolikus lap, ha két forint is az ára, még mindig drága, és ezek sem érdekesek, tehát nem érik meg a két forintot sem, a mely összegen manap egy egész ponyvairódmű könyvtárt lehet összevásárolni.

Ne vegye a t. olvasó szerénytelenségnek, ha e pontnál a mi laposkánkra is reflectálunk; tesszük ezt azért, mert egyik előfizetőnk és munkatársunk maga készített erre, midőn e lapok kiadójához nyílt levelet ép ez ügyben intézett, melyet szóról szóra reprodukálni nem akarunk, de egy két pontot kiszakítunk belőle, hogy azok a kiknek szól, üdvös tanúságot, illetve leckét merítsenek belőle. „Födolog az“ így ír Gerley Mátvás hozzánk intézett nyílt levelében, „hogy a meglevő három katolikus lap fennmaradhatása biztosíttassék, erre pedig nem csak a szerkesztő munkakedve kívántatik, hanem szükséges, hogy a lapoknak fizető olvasói legyenek. Ez pedig az, a miben katolikus tanügyi lapjaink legnagyobb hiányt szenvednek. Pedig előfizetők hiányában egy lap sem állhat fenn; a legbuzgóbb szerkesztő is kénytelen letenni a tollat.“*) Másik helyen így folytatja „Jegyezzük meg jól, hogy csak akkor fog virulni kath. tanügyi hírlapirodalmunk, ha nemcsak elfogadjuk, elolvassuk, hanem meg is fizetjük a nekünk juttatott szellemi tápot . . . Ezt hirdesse minden szerkesztőség a maga lapjában s végre is megérjük azon időt, hogy a néptanítók is nemcsak olvasói lesznek a tanügyi lapoknak, hanem (bár nehezükre esik) előfizetői is; mert egyik vagy másik lapnak a bukása nemcsak szegyenünkre szolgál, hanem kimondhatatlan kárunkra is.“

Ime így gondoskodik egy igazi népnevelő a kath. irányu sajtó felől. Idéztük

*) Kivéve a „Népnevelő“ szerkesztőit, a kik jótékony célra szánták a netaláni jövedelmet. Szerk.

szavait, mert önzetlenül irvák, mert nemes lelkébe engednek pillantani, mert meg van győződve arról, hogy mennyire szükséges manap a kath. sajtóirodalmat pártolni, ha egyöntetűen akarunk dolgozni a kath. eszmék győzelemre jutásán. Mi nemcsak saját lapunkra alkalmazzuk a felhozottakat, hanem alkalmazzuk általában a kath. lapokra. Nálunk a kenyéririgység nem dolgozik, mi örvendenők, ha minden egyházmegyének meg volna saját tanügyi lapja. Hanem igen is nagyon óhajtjuk, hogy minden tanító legalább egy tanügyi lapra előfizessen és azt olvassa. Mert míg a felekezetenkívüli tanítók mintegy húsz tanügyi lapot tartanak fenn, addig a kath. tanítók háromat, de ez sem tisztán az ő érdemök, mert a papság képezi az előfizetők javát.

Ezeket kívántuk elmondani a második pontra, mert erősen hisszük, hogy csak úgy lehet a szövetkezés eszméjét keresztülvinnünk, ha a kath. sajtó irodalmat tehetségünk szerint pártfogolandjuk.

Miután pedig „hiába való az ember fáradozása, ha nem járul hozzá Isten áldása“, a harmadik legsikeresebb és leghathatósabb eszköznek kath. érdekeink előmozdításánál az imát tartjuk, mely szövetkezésünk talpköve, de összekötő kapcsa is, lelki kincsünk, melynek csodás az ereje.

Ima és kitartás volt mindenkor az egyház győzelmének nemes eszköze; imából merítette az erőt ellenségei fegyverei ellen s kitartása folytán semmisültek meg ellenségeinek rosszakaratu törekvései. Az egyház imáin mindig megtört a pártütők hatalma és így mi is ezen eszközbe vessük bizalmunkat, szövetkezzünk hathatós ereje alatt s akkor biztos győzelmünk!

Dr. Komlóssy Ferenc.

A vallás-erkölcsös nevelés.*)

Valljunk színt!

„Jaj, de elesévelt szalma! százan és

*) Felolvastatott az „Érsekujvárvédéki r. k. népnevelők egyesülete“ ürményi kerületének Sopornán, szeptember hó 13-án tartott őszi közgyűlésén.

ezeren írtak már e tárgyról, bezzeg keserves félóra lesz ez; végig hallgatni újra a százszor elolvasott és ezerszer hallott okoskodást, — gondolja magában egyik, másik megijedt kartársam, — és én még csak azt sem mondhatom a megfélemletteknek, hogy nincs igazuk, mert tagadhatatlan igazság, hogy ez a tárgy már meglehetősen elvan csépelve, és hogy százan és ezeren írtak már róla, még pedig sokkal alaposabban és ékesebben, mint a hogyan én tudok írni.

— Hát ha ezt olyan jól tudom, miért vesztegettem rá az időt és papirost? kérhetné valaki. Hát csak azért, mert nincs oly elcsévelt szalma, a melyben egy-két jó szemet nem lehetne még találni. És aztán nem elég a szalmát csak elcsépelni, hanem ki kell belőle a szemet is rázni; a szemet a polyvától megtisztítani, megrostálni s végre a magtárba eltenni. — A jót ismételni soha sem fölösleges, s a mi megérdemli, hogy egyszer elmondassék, az megérdemli az ismételve elmondást is. És így igen szépen kérem mélyen tisztelt kartársaimat, hogy — ha kelletlenül is, — még is csak szíveskedjenek meghallgatni értekezésemet, melynek egy jó oldala lesz bizonyosan, az t. i. hogy nem lesz hosszú. És most a tárgyhöz.

Hogy a népnevelésnek vallás-erkölcsösnek kell lennie, azt ma már okos ember nem tagadja. És mégis mit tapasztalunk? Azt, hogy éppen a szó: „vallás-erkölcsös“ középpontja a legtöbb vitának. Ezt a szót hangoztatjuk mi, kath. keresztény népnevelők, ezt hangoztatják a felekezetek tanítói, és ezt hangoztatják az úgynevezett szabadelvű, — felekezetnélküli néptanítók is. A szóban tehát — úgy látszik — mindnyájan megegyeznénk, de annál inkább elszéledünk e szó fogalmára nézve. — Vannak, kik egy általános vallásról ábrándoznak, olyan vallásról, melynek nincsenek hitágazatai, nincsenek megállapított tanai, egy valami olyan „művelt“ vallásról, a melyről ők maguk sincsenek tisztában, olyan fából vaskarika féléről, s aztán ezen vallás volna

alapja annak a fücska erkölcsnek is, a melynek szellemében volna a nevelés is vezetendő. — Vannak olyanok is, kik még kevésbé kendőzik szándékukat; kiknek a vallás egyáltalában nem kell, hanem csak az erkölcs, s e szót: vallás, csupán a decorum kedvéért türik meg a papiroson és az életben. Hogy aztán az a vallásnélküli erkölcs milyen legyen, azt én bizony nem tudom, de aligha tudják azok is, a kik hirdetik.*)

A történelem és a tapasztalás azt tanítják, hogy az erkölcs a vallástól elválaszthatatlan, hogy az erkölcsről való fogalmak épen oly különbözők, mint a világon levő vallások. A hottentottáknak, a kaffereknek, az emberevő szigetlakóknak is megvannak a maguk saját erkölcsi fogalmaik, hanem biz azok az erkölcsök épen olyan selejtések, mint a vallások, melyek azokat szabályozzák. Azt is tudjuk, hogy a kath. keresztény religió állapította meg a legtisztább erkölcsi fogalmakat; hogy a kath. keresztény hit erkölestana a legtisztább, legfenségesebb; de azt is tapasztaljuk, hogy minden ember annyira erkölcsös is, a mennyire vallásos; s minél tisztább fogalma van valakinek saját religiójának tanairól, annál tisztábbak fogalmai az erkölcsről is. Szóval: nem gondolom, hogy tévednék, ha azt mondom, hogy a milyen a religió, olyan az erkölcs is, és a milyen a vallásosság, olyan az erkölcsösség is. Vallás nincs erkölestan nélkül, és vallásosság sincs erkölcsösség nélkül. — Ellenben azt is tanítja a történelem, hogy a hol nincs vallás, ott erkölcs sincs, s a hol bár mily okok vagy viszonyok következtében a nép hitközönnyössé, hitetlenné, tehát vallástalanná lett, ott a nép egyuttal erkölestelenné, vagy legalább nagyon megvesztegethető erényüvé is lett. Tanítja ezt nem csak a régi görögök és rómaiak — hanem édes hazánk történelme is. Hiszen előttünk áll a hitközönnyösség, a vallástalanság minden gyümölcseivel, a folyton növekvő erkölcsi sü-

*) A szaga hasonlít a petróleuméhoz. A szedő.

lyedéssel, elfajulással. Kell-e szembetűnőbb és meggyőzőbb bizonyíték?!

Az emberiségnek tehát szüksége van a religióra, hogy erkölcsös lehessen. A jó erkölcs pedig támasza, és talpköve minden országnak. S így a nevelésnek is vallás erkölcsnek kell lennie. Vallás nélkül nincs erkölcs, erkölcs nélkül nincs jellem, vallás-erkölcs nélkül az ember nem ember, hanem dressirozott állat.

Azonban ne áruljon senki zsákban a macskát, valljunk szint! mert különben minden beszéd, okoskodás a vallás-erkölcsös nevelés fölött csakugyan haszontalan, üres-szalmacséplés lesz. Rostára a szemet, hogy hulljon ki közüle a por és szemét!

Azt akarom mondani, hogy mi, keresztény tanítók, ezzel a szóval: „vallás erkölcsös nevelés“ többé meg nem elégedhetünk. Határozottabban kell megjelenünk, hogy mit akarunk. Igen is, mi keresztény tanítók Krisztus szellemében való nevelést, tehát keresztény nevelést akarunk. Sem többet, sem kevesebbet.

Igen is, keresztény nevelést! Azt is megmondom, hogy miért? Azért, mert egyedül a kath. keresztény religió által közelítheti meg és érheti el az ember végső célját, a tökélyesülést, az Istennel való egyesülést, vagy hogy modern szavakkal szóljak, — egyedül a kath. keresztény hit szelleme képes a nemzeteket úgy, mint egyeseket civilizálni. Ezt bizonyítja a földkerekségén minden nép, minden nemzet. — Tekintsünk körül. Európa a kereszténység előtt barbár népek harctere, vérmezeje volt; a pogány Róma a hitetlenség és az ebből folyó erkölcstelenség meredélyén rohant lefelé a mélybe. A népvándorlások alkalmával vad, szilaj, vérengző erkölcsű népek özönlötték el és rombolták össze a pogányműveltség építményeit. És a keresztény hit, a ker. religió szellem nemzeteket alkotott a gyülevész népekből, művelt országokat a vadonokból; új szellemet, tiszta új erkölcsöket honosított meg lassan-lassan. Látjuk, hogy Európa népei, mint a ke-

resztény hitszelleme által áthatva civilizálódtak. Alkotmányaink, törvényeink, szokásaink, tudományunk, szóval egész társadalmi műveltségünk a krisztusi hit szelleme által alakult azzá, a mi Ázsiában és Afrikában látjuk az egykor oly virágzó kath. keresztény egyházak helyén a bálványozás-, a Mahomedanizmus babonájában senyvedő népet intő példaul: „Elvétetik töletek Isten országa, és más népnek adatik, mely megtermi gyümölcsét.“ A pogány China, India, Japán műveltsége bizony csak pogány műveltség. Egyedül a Krisztus szelleme vihet oda igazi műveltséget, igazi civilizációt.

(Vége köv.)

Karcolatok

az országos tanítói gyüleésről.

III. Az aug. 23. délutáni 3 óra után „a hanyag iskoláztatás és annak megszüntetéséről“ szóló javaslat került tárgyalás alá; elfogadtatott egyes stiláris javításokkal és egyes szóknak közbeszurásával. Ez ülés emlékére Koós tflügyelő fonta meg a koszorút és saját fejére illesztette azt. Ez így történt: A tárgyalt javaslatnak 14. pontja ekkép hangzik: „Egyes tanítóknak a neveléstani szabályokba ütköző magatartása“. Mint látjuk, ezen pontnak többféle magyarázat adható s azt kényünk-kedvünk szerint lehet csürni-csavarni, mi a nevezett tflügyelőnek kapóra jött, hogy elmondhassa, mit már régen elmondani akart, de ilyen szép alkalma erre eddig nem volt. Azt mondta ugyanis: „Mi tflügyelők, kik az iskolákat pontosan (!) látogatjuk (!), ha az iskolába elmegyünk és a gyermekeket oktatjuk(!!!), a tanítót pedig a korcsmában találjuk.“

Erre az ellentábor is megsokalta kissé a tömjénező hízkelkedést, neki rohantak, lár-máztak, nem kell! eláll! stb. zaj között, mondokáját nem folytathatta. Volt ekkor teendője az előülőnek és csengetyűjének, mind hiába; a zaj csillapult, akarta folytatni beszédét, egy-két mondat után a

lárma újból kezdődött. Az elnök is megsokalta a zajt: csönget, figyelmeztet, csóválja a fejét, végre nagy nehezen szóhoz jut s mondja: „Szólás-szabadság van; ha valaki a tárgyhoz szól, bármi véleményen legyen is, szabadon nyilváníthatja véleményét. Méltóztassanak a szólót megcáfolni, de méltóztassanak a szólót egyszersmind meghallgatni.“ Helyes; de hát a „quod uni justum, alteri aequum“-féle közmondás csak a szabadelvűeknél érvényesíthető; ha más pártbelieknél történt volna hasonló eset, mint valóban történt is, akkor nem hangszolyozták volna a szólásszabadságot, akkor nem nyilváníthatták volna szabadon véleményüket. Hja Bauer, das ist was anderes, ugy-e? Megsajnáltam az elnök fáradozását, rekedt lett a sokszori figyelmeztetéstől, süket a nagy lármától, keze megdagadt a sok csöngetéstől. A tflügyelőnek valahogy mégis sikerült ujlag a szóhoz jutni, őszintén ujlag bevallotta, hogy ilyen tapasztalatokra a vidéken tesznek szert a tanfelfügyelők; elhallgatott, de ismételtén hozátette, hogy valósággal vannak ily tanítók, kikre ez ráillik. Ne neked szegény tanító. Az, akinek kötelessége téged védeni, az az ország előtt tele torokkal rád förmed s rád olvassa a feszítsd meg. Mintha bizony Isten ilyen emberekre nem lehetne akármely állásban akadni. Vagy mintha a tflügyelők szemén szedettek volnának. Tudnók mi ujjal mutatni tflügyelőkre, ügyvédekre, állami hivatalnokokra stb. de nem tesszük, mert nem illő dolog, művelt embereknek nem való, de kofáknak igen. Ez kenyerük.

Utóvégre letárgyaltattott az imént említett javaslat. A tárgyalás közben igen sokan eltávoztak a teremből, mivel dobhártyáikat féltették. Erre az elnök 10 percre felfüggesztette az ülést a csöngetés fáradalmait kiheverendő.

A 10 perenyi szünet után se tárgy, se előadó nem volt. Mit tettek hát? Jártakkeltek a rendőrök s fogtak egyet Péterffy személyében. Ez fogta magát s a „Magyarországi tanítók Eötvös-alap“ alapszabályait felolvasta, melyek el is fogadtattak és az

ez ügyben kifejtett buzgalomért Péterffynek köszönet szavaztatott.

A jövő gyűlés aug. 24-én reggel 9 órára tüzetett ki.

A mai gyűlés r. 9 óra után 15 perccel vette kezdetét. A formalitások megtétele után ismételtén felszólítottak a szakosztályok előülői, lennének szívesek a szakoszt. eddig be nem nyújtott munkálkodási, alakulási jkönyveit felterjesztés céljából az elnökségnek átszolgáltatni. Jelentette továbbá, hogy a gyűlés előtt 3 későbbben igazolt képviselő jelentkezett nála; jelentést tett még, hogy a kalocsai érsek Ó Eminentijának kérdésére a hitelemzők igazoltatása ügyében (l. a „Népnevelő“ 102 l.) azt a választ nyerte, hogy a hitelemzők, mint olyanok, az országos tanítógyűlés tagjai nem lehetnek. (Nagy zaj, éljenzés a liberális oldalon.) A kath. képv. ebben nem nyugodtak meg s kijelentették, hogy a szervezési szabályok tárgyalásakor határozott indítvánnyal lépnek föl. Hogy eme kijelentésünknek nyoma se legyen „nem szükség es!“ kiabálással nem vétetett fel a jkönyvbe felszólalásunk.

Mínthogy a következő orsz. képv. tanítói gyűlés előkészítő bizottságában 14 tanítói egyesület lesz képviselve, az elnök indítványozza, hogy a közgyűlés 10–15 tagu bizottságot az üléből e célra küldjön ki, hogy a holnapi ülésnek javaslatot tehessen, mely tanító-egyesületek volnának az előkészítő bizottságba kijelölendők. Ennek megtörténte után szőnyegre került „a népiskola túlterhelhetése“ c. javaslat.

Ezen javaslatnál a hozzászólások, akarom mondani módosítások csak úgy érték egymást, mint havazáskor a hópelyhek. A kath. képviselőket itt is leszavazták, értem ez alatt, hogy a túlterhelhetésre vonatkozó okokat elvetették. Mi azt kívántuk, mondassék ki, hogy az 1 és 2 tanítóval bíró iskolák tanulói vannak túlterhelve; hogy hol a szükséges tanszerek hiányoznak van túlterhelés; hogy a nem magyar tannyelvű népisk. van túlterhelés; hogy minden iskola helyi tantervet készítsen, megállapítva a maximumot és minimumot stb. stb. Ilyen

praktikus indítványokat zaj, eláll, nem kell, szavazzunk-kal elvetették.

Letárgyaltván e javaslat, az ülés 10 percre felfüggesztetett.

11¹/₂ órakor az alelnök foglalta el az előülö székét. A folytatólagos ülésnek tárgya: „Az osztott és osztatlan népiskola tananyagának megkülönböztetése.“ Hát itt is, mint az előbbi javaslatnál az egészséges és praktikus felszólalások nem találkoztak helyesléssel. Itt már sértegetések is fordultak elő; mint: „Jobban ismerem az olvasókönyv irodalmát, mint ott túl“, és „ha az előadó ur azt nevétségnek találta, akkor első sorban tegye magát és szövegét nevétségessé.“ stb. A szavazzunk! eláll! nem kell! felkiáltások annyira emeltek fel a felsőbb régiókba a liberális tábor, hogy a népiskola II. oszt. számára az írva-olvasást is előírni iparkodtak. Ennyit már minden első éves képezdész tud. Jók voltak a kath. képviselők, hogy ilyen absurdumokra figyelmeztették a felvilágosult főket. Ne neked liberális tábor.

Ez nap délután 4 órakor szintén volt ülés, minthogy a reggeli usque ¹/₂ 2-ig tartott. Tárgya: a népiskolai és ifjúsági játékok és az iskolai közegészségügy. Ezen kettős javaslatnak első része t. i. az iskolai és ifjúsági játékok c. javaslat felolvasottnak tekintetett s általánosságban éljenzés közt elfogadtatott. Ezen tételnél az előadó egy modus procedendit ajánlott a javaslatba. Ez így hangzik: „Az orsz. képv. tanítógyűlés Bpsten lakó tagjait felhívja, hogy az előadó elnöklete alatt egy bizottságot alakítsanak és abban részt vegyenek.“ Ez is elfogadtatott a képzhető legnagyobb lelkesedés közt. Tudjuk miért, de még jobban tudni fogja az a bpesti tan-könyvgyártó clubb.

A napirend második tárgya: az iskolai közegészségügy volt; de a javaslat nem volt kinyomatva, azért az a holnapi gyűlésre halasztatott.

Nem lévén tárgyalási anyag, indítványok és egy interpelláció vétetett tárgyalás alá. A tanítóegyesületek közti levelezési portomentesség elfogadtatott. Interpelláció

a tanítóegyesületek anyagi és társadalmi érdekek előmozdítása céljából hozott határozatnak eredményéről, a válasz következő napra halasztatott. Indítványoztatik egy állandó központi választmány az orsz. képv. t. gyűlés és t. egyesületek közt. Ez is holnapra halasztatott, minthogy a gyűlés szervezetéről szóló tárgygyal szoros összefüggésben van. Fuvarbér és mérsékelt napidíjnak kieszközlése kéretik a m. minis-teriumtól, ez azonban feleslegesnek találtatott, minthogy az a szervezeti alapszabályokban ben foglaltatik s annak életbeléptetését csak sürgetni kell az illetékes helyen.

A következő praktikus indítvány, mint az hasonlókkal történni szokott eláll! zajos felkiáltásokkal elvetetett: „Az orsz. képv. t. gyűlésen letárgyalt s a m. minis-teriumtól megerősített tételek minden egyes tanítónak küldessenek meg.“ Egy fúrfangos kollegánk az óriási költségeket sokalta, s ironice szemeikbe dobta, hogy az orsz. képv. t. gyűlés alig hoz az országnak annyi hasznot, mint a mennyi költséget a megerősített határozatok hoznak. Jaj neked szegény kartársam! „Eláll“ volt jutalmad. Pedig mi is fizetünk ám adót; ha van az országnak holmi haszontalanságokra elég pénze, hisz szórja teli marokkal; miért nem lehetne erre?

A nyomtató intézet nem készítette el a tárgyalandó javaslatot, indítványoztatott tehát, hogy a jövő közgyűlésre kiküldendő előkészítő bizottság tagjait (tanítóegyesületeket) válassza a közgyűlés. Póru! járt az indítványozó. A kijelölő bizottság ma délelőtt küldetett ki, hogy holnap a kijelölendő egyesületeket hozza javaslatba. Eddig a bizottság nem is ülésezett. Minek a jele ez?

Több indítvány nem vétetett és mint-hogy tegnap az Eötvös-alapra vonatkozó kérdések befejezetlenül maradtak, ezek elintézésére került a sor.

Helyesléssel elfogadtatott, hogy a Népt. Lapja hozza: kik folyamodtak, mily anyagi körülmények közt voltak és kiket vettek fel. Erre a 30 tagu kezelő-, és osz-

tőbizottság a szakosztály ajánlata szerint éljenzés közt választatott meg. A pénztár-vizsgálóbizottság holnapra halasztatott; de fölvétetett napirendre: „a tanító teendői az iskolai és közegészségi ügy érdekében.“ No itt is volt, a minek nem kellett volna lennie. Meghasonlás történt. Nem fogadtattott el, a jövő közgyűlésre halasztatott.

A fáma azt sugta füleinkbe, hogy a liberális táborban a fővárosi tankönyvgyártó klubb összeszólalkozva, ezen tételnek a napirendről való leviteleért agitált, hogy a kész kéziratot kiadhassa, szóval hogy gsäftelhesen.

Ezen famózus ülés $\frac{3}{4}$ 7-kor végződött, s mi kath. siettünk a piaristákhoz. A holnapi ülés r. 8 órára tüzetett ki.

Előbbi közleményemben nem érintettem meg, hogy az nap (aug. 23.) tartott értekezletünknel a tanítási- s módszertani szakosztálynak kath. tagjai a liberálisok ellenében határozott álláspontot foglaltak el, az olvasókönyvek vezérelvei, illetőleg a szakbizottság eddigi határozataival szemben szintén ellenkező álláspontra helyezkedtek s a nagygyűlésen saját elveik tolmácsolására két tagtárs bizatott meg. Panasza emeltetett a Bárány-féle kath. olvasókönyvek ellen, mire a mult ülésen megválasztott 7 tagu bizottság a kérdéses olvasókönyvek átdolgoztatása ügyében a nmlt. püspöki karhoz memorandumot intéz, érintve hogy az osztatlan népiskoláknál a 3. és 4., valamint az 5. és 6. oszt. olvasókönyvei egyesíttessenek. Az aug. 24. tartott katolikus képviselők értekezleténél az országos képv. t. gyűlésre nézve semmi elvi jelentőségű határozat nem hozatott. Búcsúzás- és ajánlások után Isten sz. nevében szétmentünk azon édes reményben, hogy összejövünk s viszontlátjuk egymást az első kath. országos tanítói gyűlésen Adja Isten! (Vége köv.)

Zelliger József.

Egyesületi mozgalmak.

Igéretünkhöz képest ezennel szíves tudomására hozzuk m. t. olvasóinknak, hogy a malackai esperesi

kerületben a tanítói kör f. é. szeptemberhó 20-án megalakult. Elnök: Boltizár Ágost gajári esperes-plebános és ker. tanfelügyelő, alelnök: Parák Antal nagylévárdi, jegyző: Jehlicska Ferenc haszprunkai; pénztáros: Banyár János gajári; könyvtáros: Verner Mihály kiripolei tanító urak. Nagygyűlési küldöttek: Boreczky Frigyes malackai, Jehlicska Ferenc haszprunkai tanító urak. Közigazgatási bizottsági tagok: Matulay Ferenc almási és Filusztek Ferenc malackai tanító urak. — A radosnai esp. kerület tisztviselői: elnök: Cherny Antal nagyrippényi esperes-plebános és ker. tanfelügyelő; alelnök: Kochany János nagyrippényi, jegyző: Szpolecsny János vezekényi, pénztáros: Kossányi Flóris radosnai tanító urak. Nagygyűlési küldöttek? — Közigazgatási bizottsági tagok? — A nagy tapolcsányi esp. kerület szept. 26-án alakult. Tisztviselői: elnök: Szecsányi Vilmos prasicai esperes-plebános és ker. tanfelügyelő; alelnök: Jábornik Károly nagytapolcsányi; jegyző: Sármir József nagytapolcsányi, könyvtáros: Buzna József korosi; pénztáros: Zimkay Antal ny. bajnai tanító urak. Nagygyűlési küldöttek: Kubicska Vilmos nemesici és Bartek József prasicai tanító urak. Közigazgatási bizottsági tagok? — Teljesen megbízható forrásból tudjuk, hogy a bazini meg a morva-szent-jánosi esperesi kerületek tanfériai is megalakultak, a tisztviselők névsorát azonban eddig nem vettük. Kérjük! — A körök jegyző urait szépen kérjük, sziveskedjenek a kör tagjainak neveit is velünk tudatni. Ugy halljuk, hogy a nagytapolcsányi körnek van 1 alapító, 8 pártoló és 11 rendes tagja. Éljenek! Hát egyéb kerületek nem mozognak, vagy valami csendes foglalkozással töltik a kellemetlen napokat?

Levelezés.

Főtisztelendő Szerkesztő úr!

Kérem következő szerény soraimnak becses lapjában egy kis tért engedni. F. évi szeptember 20-án morva-sz.-jánosi tanítóegylet tagjai főt. Aujeszky Ferenc ker. alesperes és a kör elnöke vezetésével Bur-Szt.-Györgyött évi közgyűlését megtartandók teljes számban egybegyűltek, a hol sok fontos s a tanítóságot érdeklő ügy a tárgyalás szőnyegére hozatott; de mindezekon kívül a fentnevezett tanítóegylet becsületére válik már is azon ügybuzgóság, hazafiság és a kath. vallás melletti jellemző harcolás, mely leginkább tényekben mutatkozik. Elnök ur indítványára, — ki a kör érdekében kifejtett buzgó fáradozásáért és kitartásáért legforróbb köszönetünket fogadja — az egylet összes tagjai az ujonnan szervezett „Nagyszombati kath. tanítóegylet“ és a Bibornok Hecceg-Primás ő Eminentiája által ajánlott „Országos kath. tanítói segély alap“ tagjai lettek. Ezen eset nemesak ama tényálladékat jellemzi, hogy biboros főpásztorunk óhaja alattvalóira parancs, mely

előtt fővegünket emeljük s belényugsunk, hanem azt is, hogy a tanügy terén tett előhaladás szívünkön fekszik s annak fölvirágzásához erőnkhez képest mi is hozzájárulunk. Szolgáljon e lépésünk Esztergom egyházmegye, valamint Magyarország összes róm. kath. tanítóegyleteinek például; a közös ügy érdekében kérjük őket, hogy a fentnevezett két egylettel való mihamarábbi szoros összeköttetést létesítsék és fenntartsák, mert a cél, — mely után kebleink sóvárognak — csak úgy lesz elérhető, ha erőnket nem forgácsoljuk szét, hanem összetartjuk. Gyülekezőnk tehát, a hazaszeretet magasztos érzelmét szívünkben hordva, megfeszített Üdvözítőnk díszes lobogója körül s akkor győzelmünk elleneink fölött biztosítva van. A morva-szt.-jánosi róm. kath. tanítóegylet nevében: Búr-Szt.-Miklós 1883. szept. 28-án. Vogl Ferenc, tanító.

Irodalom és művészet.

— Ifjabb Nagel Ottó könyvkereskedő kiadásában Budapesten a nemzeti színház bérházában megjelent a **magyar általános levelező** 6-ik és 7. füzet, szerkeszti Knorr Alajos. E füzet szerencse-kívánó levelek ismertetésével kezdődik. Közli a szerző azok, valamint az azokra adandó válaszok szabályait, és az e nemű levelekből tizenkét, a születésnap kiene, névnapi két, eljegyzési négy, születési örvendezésekből négy, ezüst vagy arany menyegzőre, hivatali jubileumra, öröklésre, álláselnyerésére, külföldi rendjel elnyerésére és különféle más alkalmakra összesen tizenhárom példát hoz. A szerencse-kívánó levelek után értekezik a szórakozó és vigasztaló levelekről, ismerteti ezek szabályait és ezekből tizennyolc példát közöl. Végre ismerteti az ajándékozó levelek szabályait és e füzet ezen levelekből kilenc példát tartalmaz. E füzet ára 30 kr. Ugyancsak a kiadónál kapható az „Önüggyvéd” című közhasznú jogi műfüzetekben, két fél kötetben, vagy egy kötetben füze, vagy díszes kötésben. A 7. füzetben az ajándékozó levelek példái foglaltatnak, ismerteti a szerző a megköszönő leveleket és az azokra esetleg adandó válaszok szabályait, értekezik a szerelmes levelekről, külön szakaszt képez a virágnyelv ismertetése, mely szintén eszmék és érzelmek kifejezésére szolgál, és hozza a növények és virágok szótárát, és azt követve a jelentmények betűsoros jegyzékét, mi a virágnyelv használatot igen megkönnyíti; hoz 45 levélpéldát.

— Rózsavölgyi és Társa es. kir. udvari zeneműkereskedésében Bpsten megjelent: **Hommage á Madame Emma de Földváry-nak** ajánlva Feuilles Fombantes (hulló levelek) Reverie hongroise pour le Piano composée par Edouard Berecz. Op. 31. Ára 1 frt 20. — Frau Marie von Szilassy — Vizsolyi gewidmet. Ábránd Tinódi Sebestyén dalai felett (XVI. század) zongorára szerző Thern Károly. 68. mű. Ára 1 frt. A zenekedvelőknek melegen ajánljuk.

V e g y e s.

— A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségre címezendők.

— Az orsz. kath. segélyegyletnek tagjaivá lettek a nagytapolcsányi esp. kerület összes néptanítói. Éljenek.

— Róth József kir. tanácsos és tanfelügyelő urat a közoktatásügyi magy. kir. minister úr a pozsonyi rabbi-képző intézet, úgynevezett jeschiba ügyeire nézve ministeri biztosul nevezte ki.

— Tisztelettel kérjük a ft. esperes urakat mint egyh. tanfelügyelőket, miszerint a kerületökben megüresedett tanítói állomásokat hozzánk bejelenteni sziveskedjenek. Lapunk készségesen és díj nélkül közlendei a pályázatokat. Az állomás nélküli tanítók szintén jelentkezzenek nálunk, hogy őket esetleg ajánlhassuk. Ez uton szívességet vélünk tenni az érdekelteknek, miután a cirkularekban hirdetett pályázatok sokszor csak későn érkeznek a tanító urak tudomására.

— Sztraka József volt kulhányi tanító, az ardanóci kántortanítói állomást nyerte el. Gratulálunk a hitközségnek a szerencsés választáshoz!

— Uj iskolák Pozsony vármegyében. — A közoktatásügyi m. kir. minister Steiner Lina oklev. tanítónőnek megengedte, hogy Dunaszerdahely városában 6 osztályú leány- tan- és nevelő intézetet tarthasson fen; ezen igen kor- és célszerű intézetre Dunaszerdahelynek szüksége volt, s azért üdvözöljük ezen a tanügy érdekében fontos vállalatot és szerencsét kívánunk hozzá. — Gajaron az izr. hitközség szintén rendszeresítette iskoláját úgy, hogy az jelen tanévvel a törvénynek teljesen megfelelően nyitattott egy okleveles tanító vezetése alatt. Amint halljuk Jókán és Somorján is törvényesen rendszeresítik az izr. népiskolákat; ideje már!

— Róth József kir. tanácsos és tanfelügyelő ur ő nagysága szabadságából haza érkezvén, a hivatal teendőit ismét átvette.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. polecsny János urnak. Vettük. Ez ügyben levelet írunk. Üdvözöljük a radosnai kerületbelieket.

R. K. urnak N. Födémes. A cikket jövő számban közölni fogjuk, igen korszerű.

Sz. F. urnak Soók-Szelőce. Ha már mint szerkesztővel röviden is végez, de a komaság többre jogosít!

Több munkatársnak. Örvendünk az érdeklődés fölött; csak küldjék be munkálataikat, s ha egyik másik cikk be nem válik, az ne kedvetlenítse el. Többnyire a nem jól választott thema az oka, hogy nem közölhetjük cikkeiket, a kidolgozáson majd segítkezünk!